

UCHWAŁA

Dnia 9 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Sławomir Niedzielak (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Paweł Zubert

Protokolant Anna Rusak

w sprawie prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. – A. M.-B.

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej

na posiedzeniu w dniu 9 lutego 2022 r.

zażaleń prokuratora A. M.-B. oraz jej obrońcy

na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2021 r., sygn. I DI 31/21

o zezwoleniu na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej

uchwalił:

1. uchylić zaskarżoną uchwałę i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji,

2. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 11 stycznia 2019 r. radca prawny S. B., pełnomocnik wnioskodawczyni J. J. skierował do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej

w K. A. M. oraz prokuratora Prokuratury Rejonowej w G. A. R. za czyn polegający na tym, że:

w okresie od końca stycznia 2017 r. do dnia 7 marca 2017 r. w G., działając wspólnie i w porozumieniu, z góry powziętym zamiarem, za pomocą środków masowego komunikowania, pomówiły J. J. pełniącą funkcję Prokuratora Rejonowego w G.,

o takie postępowanie które mogło poniżyć ją w opinii publicznej oraz narazić na utratę zaufania potrzebnego dla pełnienia funkcji Prokuratora Rejonowego w ten sposób, że w piśmie skierowanym do Prokuratora Generalnego, przekazanym również do redakcji D.. w celu jego rozpowszechnienia oraz w rozmowie bezpośredniej z dziennikarzem J. W. podały nieprawdziwe informacje o zastraszaniu przez J. J. podległych jej prokuratorów postępowaniami dyscyplinarnymi, podnoszeniu na nich głosu, stosowania mobbingu oraz wyrażaniu negatywnych opinii nieznajdujących pokrycia w codziennym wypełnianiu obowiązków przez poszczególnych prokuratorów, a także o nienależytym wypełnianiu obowiązków Prokuratora Rejonowego, tj. za czyn opisany w art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym postanowieniem z dnia 15 marca 2019 r., sygn. akt PK I SD (...) wyłączył do odrębnego rozpoznania sprawę w zakresie wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator A. M..

Uchwałą z dnia 1 lutego 2021 r. sygn. akt PK I SD (...) Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym odmówił zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator A. M..

Wnioskodawczyni zaskarżyła powyższą uchwałę w całości. Zaskarżonej uchwale zarzuciła:

1. na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze (Dz.U.2021.66 t.j.) w zw. z art. 135 § 14 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze

(Dz.U.2021.66 t.j.) obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a to art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze (Dz.U.2021.66 t.j.) w zw. z art. 135 § 14 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze (Dz.U.2021.66 t.j.), polegającą na niewskazaniu, jakie fakty Sąd Dyscyplinarny uznał za udowodnione lub nieudowodnione oraz na jakich oparł się dowodach uznając, iż celem działania prokurator A. M. nie było zniesławienie ówczesnego Prokuratora Rejonowego w G. - J. J. za pomocą środków masowego przekazu, a jedynie wdrożenie kontrolnego postępowania służbowego w sytuacji, gdy Sąd ten uznał, iż „treści zawarte w anonimowym piśmie skierowanym do Prokuratora Generalnego, przekazany także do redakcji D.. poniżały J. J. w opinii publicznej oraz narażały ją na utratę zaufania potrzebnego dla zajmowanego w tym czasie stanowiska Prokuratora Rejonowego”, a także uznał, iż zawarte w tymże anonimowym piśmie stwierdzenia były nieprawdziwe;

2. na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze (Dz.U.2021.66 t.j.) w zw. z art. 135 § 14 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze (Dz.U.2021.66 t.j.) obrazę przepisu postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a to art. 135 § 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze (Dz.U.2021.66 t.j.), polegającą na błędnym uznaniu, iż jedynie prawdopodobieństwo bliskie pewności popełnienia przez prokuratora czynu zabronionego uprawnia Sąd do wyrażenia zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej oraz na nieuprawnionym wnikaniu w ocenę zachowania prokurator A. M. i motywów jakimi się kierowała przesyłając anonimowe pismo zniesławiające wnioskodawcę do redakcji D.., a w konsekwencji ustalaniu, czy czyn zarzucany prokuratorowi prywatnym aktem oskarżenia był czynem zawinionym w sytuacji, gdy stosownie do złożonego wniosku Sąd Dyscyplinarny nie był uprawniony do orzekania co do winy prokurator i A. M., a jedynie w kwestii zezwolenia na pociągnięcie tego prokuratora do odpowiedzialności karnej, a dla wydania przez Sąd Dyscyplinarny uchwały zezwalającej na pociągnięcie prokuratora do

odpowiedzialności karnej wystarczające jest, aby zachodziło dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa;

3. na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze (Dz.U.2021.66 t.j.) w zw. z art. 135 § 14 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze (Dz.U.2021.66 t.j.) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść tego orzeczenia, polegający na tym, iż Sąd Dyscyplinarny zaniechał dokonania wnikliwej i kompletnej oceny materiału dowodowego, oceniając w uzasadnieniu uchwały zgromadzone dowody w sposób dowolny i wybiórczy, co skutkowało wyprowadzeniem z nich błędnego wniosku, iż materiał ten nie wzbudził przekonania co do popełnienia przez prokuratora czynu zabronionego objętego wnioskiem w stopniu prawdopodobieństwa bliskim pewności, podczas gdy kompleksowa analiza materiału dowodowego uwzględniająca zasady prawidłowego rozumowania oraz wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego prowadzi do wniosku, że skoro Sąd Dyscyplinarny ustalił, iż nieprawdziwe treści zawarte w anonimowym piśmie skierowanym do Prokuratora Generalnego, przekazany także do redakcji D.. poniżały J. J. w opinii publicznej oraz narażały ją na utratę zaufania potrzebnego dla zajmowanego w tym czasie stanowiska Prokuratora Rejonowego, a jednocześnie prawdopodobieństwo, że autorem anonimowego pisma jest prokurator A. M. graniczy z pewnością oraz że odręczne zapisy w adresie koperty wysłanej do redakcji D.. prawdopodobnie zostały nakreślone przez wymienioną, to zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez nią przestępstwa, co w konsekwencji nie upoważniało Sąd Dyscyplinarny do odmowy udzielenia zgody na pociągnięcie wskazanego prokuratora do odpowiedzialności karnej.

W oparciu o tak skonstruowane zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym.

Na uchwałę zażalenie wywiódł również pełnomocnik wnioskodawczyni radca prawny S. B.. Zaskarżył orzeczenie w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił bezpodstawne uznanie, iż w sprawie brak jest podstaw do uchylenia immunitetu obwinionej prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. A. M., wobec braku dowodu istnienia znamion czynu zabronionego skodyfikowanego w art. 212 k.k. – co stanowi błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę uchwały, a mający wpływ na jego finalną treść.

W konkluzji, pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o zmianę uchwały poprzez wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator A. M..

Sąd Najwyższy uchwałą z dnia 10 czerwca 2021 r., sygn. akt II DIZ 41/21 uchylił w/w uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym i przekazał sprawę Sądowi Najwyższemu Izbie Dyscyplinarnej Wydziałowi Pierwszemu do ponownego rozpoznania. Podstawę orzeczenia było wystąpienie bezwzględnych przyczyn odwoławczych określonych w art. 439 § 1 pkt 2 i 4 k.p.k. polegających na tym, że sąd był nienależycie obsadzony. W wyniku nowelizacji art. 27 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym, która to nowelizacja weszła w życie w dniu 14 lutego 2020 r., zmieniła się bowiem właściwość sądów rozpoznających wnioski o wyrażenie zgody na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej. Zgodnie z art. 27 § 3 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym i art. 145 § 1a ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o Prokuraturze sądem właściwym do rozpoznania takiego wniosku w pierwszej instancji stał się Sąd Najwyższy w Izbie Dyscyplinarnej, w Wydziale Pierwszym, w składzie jednego sędziego Izby Dyscyplinarnej.

Sąd Najwyższy uchwałą z dnia 15 lipca 2021 r, sygn. akt I DI 31/21, zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. A. M. za to, że w okresie od końca stycznia 2017 r. do dnia 7 marca 2017 r. w G., działając wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą, z góry powziętym zamiarem, za pomocą środków masowego komunikowania, pomówiła J. J. pełniącą funkcję Prokuratora Rejonowego w G. o takie postępowanie, które mogło poniżyć ją w opinii publicznej oraz narazić na utratę zaufania potrzebnego dla sprawowania urzędu prokuratora, w ten sposób, że w piśmie skierowanym do Prokuratora

Generalnego, przekazany również do redakcji D. w celu jego rozpowszechnienia oraz w rozmowie bezpośredniej z dziennikarzem J. W. podała nieprawdziwe informacje o zastraszaniu przez J. J. podległych jej prokuratorów postępowaniami dyscyplinarnymi, podnoszeniu na nich głosu, stosowania mobbingu oraz wyrażaniu negatywnych opinii nieznajdujących pokrycia w codziennym wypełnianiu obowiązków przez poszczególnych prokuratorów oraz o nienależytym wypełnianiu obowiązków prokuratora rejonowego, to jest o przestępstwo z art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Uchwałę zaskarżyli prokurator A. M. oraz jej obrońca prokurator M. G..

Prokurator A. M. zaskarżyła uchwałę w całości. Zaskarżonej uchwale zarzuciła:

1. Obrazę przepisów postępowania, tj. art. 135 § 5 i 6 ustawy - Prawo o prokuraturze poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że w oparciu o wniosek, dowody załączone do wniosku oraz dowody przeprowadzone przez sąd w odniesieniu do prokurator A. M. zachodzą przesłanki do zezwolenia na pociągnięcie jej do odpowiedzialności karnej w postaci dostatecznie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa, w sytuacji, w której z przywołanych powyżej dowodów dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa nie wynikało.
2. Obrazę przepisów postępowania, tj. art. 5 kpk oraz art. 7 kpk w zw z art. 171 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze poprzez dokonanie dowolnej i wybiórczej, a nie swobodnej oceny dowodów i podjęcie uchwały bez uwzględnienia zasad prawidłowego rozumowania, niezgodnie z wiedzą i doświadczeniem życiowym, bez uwzględnienia okoliczności przemawiających na korzyść prokurator A. M., co mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia
3. Obrazę przepisów postępowania, tj. art. 135 § 6 ustawy - Prawo o prokuraturze poprzez niewskazanie, na czym polegał szczególnie uzasadniony przypadek, w związku z którym Sąd Dyscyplinarny uznał za konieczne przeprowadzenie innych dowodów, a następnie przeprowadził dowody z akt postępowania PR 1 Ds. (...) SW prowadzonego przez

- prokuraturę Rejonową w G. oraz PO V Ds. WO (...) prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w G., co mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia
4. Obrazę przepisów postępowania, tj. art. 167 kpk w zw z art. 171 § 1 pkt 3 kpk w zw z art 171 ustawy - Prawo o prokuraturze poprzez przeprowadzenie z urzędu wyłącznie dowodów z wybranych dokumentów z akt postępowań PR 1 Ds. (...).SW prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w G. oraz PO V Ds. WO (...) prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w G., mimo że zarówno obwiniona, jak i jej obrońca wnosili o przeprowadzenie dowodów z całości akt tych postępowań (również akt podręcznych), bez wskazania, z jakich przyczyn uznano za zasadne przeprowadzenie dowodu z części tych akt, nie oddalając wniosków dowodowych strony w pozostałym zakresie, co mogło mieć wpływ na treść orzeczenia
 5. Obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 212 § 1 i 2 kk oraz art. 12 § 1 kk poprzez błędne przyjęcie, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w sposób dostateczny uzasadniał zaistnienie przesłanek przestępstwa publicznego zniesławienia, podczas gdy z tak zgromadzonego materiału dowodowego uzasadnione podejrzenie nie wynika; mało tego w zgromadzonym materiale dowodowym nie zebrano dowodów wskazujących na zaistnienie jakichkolwiek przesłanek z art. 212 § 1 i 2 kk.

W konkluzji skarżąca wniosła o nieuwzględnienie wniosku i wydanie przez Sąd Najwyższy w II instancji uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie jej do odpowiedzialności karnej z uwagi na fakt, iż nie zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez nią przestępstwa wskazanego we wniosku oraz prywatnym akcie oskarżenia z dnia 11 stycznia 2019 r.

Obrońca prokurator M. G. także zaskarżył uchwałę w całości. Zaskarżonej uchwale zarzucił:

naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów (art. 7 k.p.k.), w odniesieniu do wszystkich dowodów zgromadzonych w sprawie, poprzez ich ewaluację w sposób niezgodny z wiedzą naukową oraz z prawidłami logicznego rozumowania, z całkowitym pominięciem argumentacji przedstawianej przez

mandantkę i obrońcę, a w konsekwencji naruszenie art.135 § 5 Prawa o prokuraturze, które miały wpływ na treść uchwały, poprzez całkowicie bezpodstawne przyjęcie, że zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez prokurator A. M. przestępstwa z art.212 § 1 w zw. z § 2 k.k.; W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonej uchwały i orzeczenie przez Sąd Najwyższy jako sąd odwoławczy o niewyrażeniu zgody na pociągnięcie prokurator A. M. do odpowiedzialności karnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zaskarżona uchwała nie mogła się ostać – należało ją uchylić a sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu w Izbie Dyscyplinarnej, w Wydziale Pierwszym.

Obydwa wniesione środki odwoławcze są, co do ich zasadniczej osnowy, trafne, choć nie sposób było podzielić zawartych w nich wniosków, co do zaistnienia podstaw do automatycznej zmiany zaskarżonej uchwały, zgodnie z sugestiami skarżących, bowiem podniesione zarzuty uzasadniały jedynie rozstrzygnięcie o uchyleniu zaskarżonej uchwały i przekazaniu sprawy Sądowi Najwyższemu w I instancji do ponownego rozpoznania.

Skarżący nie mylą się co do tego, że Sąd I instancji nie wywiązał się należycie z ciężących nań obowiązków, statuowanych w art. 7 k.p.k. (w kontekście art. 8 § 1 k.p.k.), oczywiście z uwzględnieniem specyfiki postępowania w przedmiocie wniosku o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, tj. tego, że nie jest to postępowanie rozpoznawcze, po wniesieniu aktu oskarżenia, przed sądem powszechnym w sprawie karnej. Analiza zaskarżonej uchwały prowadzi bowiem do wniosku, że Sąd I instancji, w istocie rzeczy – materialnie odstąpił od własnej analizy wniosku o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej i dowodów załączonych przez wnioskodawcę. Tym samym nie dokonał samodzielnej oceny przesłanek z art. 135 § 5 ustawy Prawo o prokuraturze. Oparł się natomiast w istotny sposób, o czym świadczy wprost uzasadnienie zaskarżonej uchwały, na decyzjach innych podmiotów, których ustaleniami i ocenami nie był związany. Nie sposób zatem

przyjąć, aby rozważał, w pełni samoistnie (choćby z uwagi na odwołania poczynione w treści uzasadnienia uchwały podjętej w pierwszej instancji) wartość dowodową przedstawionych przy wniosku materiałów, które, nawet w wypadku opinii biegłych, nie są kategoryczne i jednoznaczne. Możliwość ich dalszej procesowej weryfikacji może zaś budzić wątpliwość.

Zarazem nie sposób też nie zauważyć, że skoro Sąd I instancji uznał, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek do przeprowadzenia innych dowodów, poza dołączonymi do wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokurator A. M., to powinien uczynić to w sposób pełny i konsekwentny, w tym poprzez uzyskanie całości akt prokuratorskich i sądowych, których treść pozwoliłaby przede wszystkim na miarodajne ustalenie, kiedy wnioskodawczyni dowiedziała się, że istnieją „podstawy do przyjęcia, że autorem anonimu (...), jak również nadawcą tego pisma do redakcji D. jest prokurator A. M.”. Ta ostatnia okoliczność (patrz między innymi treść postanowienia z dnia 29.12.17 r. o umorzeniu śledztwa PR I Ds. (...). SW, w kontekście datowania prywatnego aktu oskarżenia 11 stycznia 2019 r., jak również treści art. 101 § 2 k.k.) może mieć bowiem istotne znaczenie dla oceny podnoszonego przez obronę zarzutu przedawnienia karalności.

Jednocześnie należy podnieść, że Sąd Najwyższy w II instancji, choć w sprawie o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, jest w zasadzie, uprawniony do wydania orzeczenia reformatoryjnego, nie powinien jednak tego czynić, gdy Sąd I instancji nie odniósł się w ogóle do istotnego zakresu materii, która powinna być w pierwszej kolejności objęta własnym badaniem Sądu I instancji, gdyż wówczas zasada dwuinstancyjności, która obowiązuje w postępowaniu o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, stałaby się w praktyce iluzoryczna. Podkreślić jednak trzeba, że byłoby inaczej, gdyby Sąd I instancji materię objętą art. 135 § 6 ustawy Prawo o prokuraturze w pełni rozważył i ocenił przez pryzmat przesłanek art. 135 § 5 tejże ustawy, choć nawet nietrafnie. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy w II instancji byłby nie tylko uprawniony, lecz wprost zobowiązany do zmiany zaskarżonej uchwały.

Na koniec, dla porządku, trzeba zaznaczyć, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy, w pewnym jej zakresie, byłoby trudno oderwać się od uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2020 r., sygn. akt II DO 16/20, która dotyczyła drugiej osoby objętej pierwotnie tym samym wnioskiem o zezwolenie na pociągnięcie prokuratorów do odpowiedzialności karnej.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w uchwale.